Anu Wikman-Immonen

Eduskunnan työ- ja elinkeinojaosto

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto, kuuleminen 29.10.2021

HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022 Teema: Kotouttaminen vuoden 2022 talousarvioehdotuksessa ja kotoutumisen kehittämishaasteet (PL 32)

Kuntien ja alueiden elinvoima edellyttää osaavaa työvoimaa palveluissa, hallinnossa ja yrityksissä. Maahanmuutto keskittyy suurimpiin kaupunkeihin ja kasvukeskuksiin. Myös pienelle tai väestömääräänsä menettävälle kunnalle maahanmuutto voi olla mahdollisuus vahvistaa väestöpohjaa ja elinvoimaa, mikäli alueen vetovoimaisuutta maahanmuuttajien asuinkuntana voidaan ylläpitää.

Kunnilla on tehtäväkenttänsä luonteen vuoksi edellytykset toimia elinvoiman kannalta keskeisten toimenpiteiden yhteen sovittajana. Tämä rooli korostuu maahanmuuttajien kotouttamisessa, jossa palvelut muodostavat vahvan monivaikutteisen kokonaisuuden lukuisine yhteistyötahoineen.

Maahanmuuttajien kotouttaminen vuoden 2022 talousarvioehdotuksessa ja kotoutumisen edistämisen kehittämishaasteet

Maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisen tarkoituksena on helpottaa maahanmuuttajien asettumista maahamme ja edistää kaikkinaista osallisuutta yhteiskunnassa. Onnistuneessa kotoutumisessa maahanmuuttaja tekee omaan ja perheensä elämään vaikuttavia valintoja ja päätöksiä sekä toimii aktiivisena kuntalaisena. On tärkeää, että maahanmuuttajalla on samat mahdollisuudet, oikeudet ja velvollisuudet muun väestön kanssa. Kotoutumisen tärkeimpiä edellytyksiä ovat työllistyminen, kielitaito ja koulutus.

Kunnissa suunnitellaan maahanmuuttajien palveluita, kotouttamista ja työllistymistä osana kunnan strategista kehittämistä. Kansainvälistyvä toimintaympäristö ja monikulttuurinen asiakaskunta edellyttävät kunnilta uudenlaista palveluosaamista.

Sekä työvoimaan kuuluvien että työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumista tulee tukea. Erityisesti maahanmuuttajanaisten erilaiset lähtökohdat tulee huomioida työllisyys- ja kotouttamispalveluissa.

CC BY

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Maahanmuuttajanaisten koulutustaustat ovat hyvin erilaiset. Työmarkkinoiden ulkopuolella on myös korkeasti koulutettuja maahanmuuttajanaisia. Kaikkien maahanmuuttajanaisten muuria osallistua työmarkkinoille tulee madaltaa eri tavoin, esim. koulutusta kehittämällä ja työllisyyden kuntakokeiluja hyödyntämällä. Työllistymisen elementtejä on tarpeen sisällyttää maahanmuuttajien kotouttaviin palveluihin.

> Kuntaliitto pitää tärkeänä, että kotouttaminen nähdään osana maahanmuuttopolitiikan kokonaisuutta. Oleskeluluvan saamisen jälkeen maahanmuuttajan kotoutumisen onnistuminen on koko yhteiskunnan kannalta olennaisen tärkeää, jotta maahanmuuttajien osaaminen saadaan käyttöön ja voidaan ehkäistä työttömyyden kasvua.
>
> Kuntaliitto korostaa, että kotouttamisen haasteisiin on pyrittävä vastaamaan joustavilla, maahanmuuttajan nopeaa työllistymistä ja osallisuutta tukevilla malleilla. Kotouttamista ja kotoutumiskoulutusta on kehitettävä niin, että maahanmuuttajien yksilölliset tarpeet sekä jo aikaisemmin hankittu koulutus ja osaaminen otetaan paremmin huomioon.
>
> Kotoutumisen edistäminen on monien eri viranomaisten ja toimijoiden yhteistyötä. Kaupungit ja kunnat ovat hyvin erilaisia. Kuntien, tulevien hyvinvointialueiden ja valtion tulee voida sopia yhteistyöstä ja kotoutumista tukevien tehtävien järjestämisestä paikallisesti. Tarvitaan joustavaa lainsäädäntöä, joka ottaa huomioon kuntien olosuhteet ja maahanmuuttajien tarpeet.

Talousarvioesityksessä todetaan, että maahanmuuttajan myönteistä ja aktiivista kotoutumista edistetään kielitaidon ja ammatillisten valmiuksien vahvistamisella, työllistymisen nopeuttamisella ja yhteiskunnan tuntemusta ja osallisuutta edistämällä ja että maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä tuetaan työvoimakoulutuksena toteutettavalla kotoutumiskoulutuksella.

Kuntaliitto toteaa, että työvoimakoulutuksena järjestettävä kotoutumiskoulutus on aikuisten maahanmuuttajien tärkein kotouttamisen väline. Ammattialakohtaista kotoutumiskoulutusta tulisi kehittää ja tarjota nykyistä enemmän. Uusia työtä ja kielikoulutusta yhdistäviä kotoutumiskoulutuksen muotoja tulee kehittää edelleen.

> Työvoimakoulutuksena järjestettävää kotoutumiskoulutusta ja työllisyyspalveluita tulee kohdistaa riittävästi sellaisille alueille, joille kotoutujat muuttavat. Kotoutumiskoulutuksen resurssoinnissa on

tärkeää varautua myös tilanteisiin, joissa maahan tulevien kansainvälistä suojelua saavien määrä ylittää nyt talousarvioesityksessä arvioidun.

Kuntaliitto esittää, että selvitetään mahdollisuus rakentaa ammatillisen koulutuksen koulutus- ja tutkintojärjestelmään selkeä kotoutumista edistävä kokonaisuus, jota voitaisiin hyödyntää omaehtoisena kotoutumiskoulutuksena. Tästä koulutuskokonaisuudesta tulisi kotoutujia voida ohjata joko työhön, työllistymistä edistävään ammatillisen koulutukseen tai muihin jatko-opintoihin.

Kotoutumiskoulutuksen sekä ammatillisen koulutuksen rahoituksen tulisi olla toisiaan täydentäviä niin, että koulutus olisi kotoutujan näkökulmasta tarkoituksenmukaista.

Talousarvioesityksessä todetaan, että kuntien ja kolmannen sektorin roolia kotoutumisen edistämisessä, maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluita sekä kuntien moniammatillista osaamiskeskustoimintaa vahvistetaan.

Kuntaliitto pitää tärkeänä sitä, että ohjaus- ja neuvontapalveluiden sekä moniammatillisten kotouttamisen osaamiskeskusten kehittämiseen ja toiminnan vakinaistamiseen osoitetaan pysyvä rahoitus. Lisäksi niiden rakentamista muillekin alueille kuin vain suuriin kaupunkeihin tulee tukea.

Maahanmuuttajien työllistymisen tilanne ja kehitysnäkymät

Maahanmuuttajien työllistymisen tukeminen on ensiarvoisen tärkeää. Työllisyysasteelle asetetun tavoitteen toteutuminen edellyttää, että myös maahanmuuttajien osallistumista työmarkkinoille lisätään.

Jo maassa olevien maahanmuuttajien työllistymiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Maahanmuuttajien aikaisempaa koulutusta ja osaamista ei ole kyetty täysin hyödyntämään. Koulutuksen tunnustaminen ja aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistaminen nopeuttavat oikeaan ammattialaan ja koulutukseen hakeutumista.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on tammikuussa 2019 esittänyt mietinnössään (TrVM 6/2018 vp), että kotouttamisen toimivuuden parantamiseksi ja nopeuttamiseksi hallitus siirtää kotouttamispalveluiden kokonaisvastuun kunnille sekä selvittää ne keinot, joiden avulla kotouttamispalveluita on riittävästi tarjolla muuallakin kuin kasvukeskuksissa.

Kuntaliitto toteaa, että kotouttaminen ja työllisyyden hoito liittyvät kiinteästi yhteen. Kotouttamispalveluiden kokonaisvastuun siirtäminen kunnille olisi sopusoinnussa kuntien roolin lisäämiselle työllisyyspalveluissa. Onnistunut siirto kotouttamispalveluiden kokonaisvastuusta kunnille riippuu palveluiden riittävästä resursoinnista sekä työllisyyspalveluiden organisointia koskevista päätöksistä. On tärkeää selvittää uudistusehdotuksen kustannusvaikutukset. Kun kunnille annetaan tehtäviä, on rahoitusperiaatteen mukaan huolehdittava siitä, että kunnilla on myös tosiasialliset taloudelliset edellytykset suoriutua tehtävistään.

Kotoutumisen edistäminen ja maahanmuuttajien palvelujen järjestäminen edellyttävät huolellista palvelujen yhteensovittamista, moniammatillisia palveluja, saavutettavuutta ja koko kohderyhmän tavoittamista. Kotoutuminen on laaja-alainen prosessi, johon sisältyy kielitaidon lisäksi työllistyminen, asuminen ja vapaa-aika, osallisuus, syrjimättömyys ja hyvät väestösuhteet, oikeus koulutukseen sekä sosiaali- ja terveyspalvelut. Kunnalla on edellytykset tavoittaa maahanmuuttajat sekä vastata palvelutarpeeseen monialaisella yhteistyöllä silloin, kun yhteistyö tulevien hyvinvointialueiden ja muiden viranomaisten kanssa on sujuvaa. Työllisyyspalveluiden siirtyessä kuntien vastuulle, kunnille siirtyy samalla vastuu työttömänä työnhakijana olevien maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisestä. Myös vastuu työvoiman ulkopuolella olevien työikäisten kotoutumisen edistämisestä olisi kunnalla.

Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllisyyden edistämisen toimenpiteet ja resurssit

Osaavan työvoiman saatavuuden ennakoidaan olevan yksi keskeisimpiä menestymiseen ja toimintaedellytyksiin vaikuttavia tekijöitä tulevina vuosina. Työntekijöitä eläköityy enemmän kuin uutta työvoimaa tulee työmarkkinoille, ja työvoimapulaa sekä tarvetta työperusteiseen maahanmuuttoon on lähes koko Suomessa. Yritysten työvoimatarpeen lisäksi on kiinnitettävä huomiota kuntasektorin työvoimatarpeeseen, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon aloilla.

Osaavan työvoiman varmistamiseksi sujuva ja viivytyksetön maahanmuuttajien koulutuksen tunnustaminen ja osaamisen tunnistaminen on otettava huomioon työllistymistä tukevien palvelujärjestelmien ja -rakenteiden kehittämisessä. On tärkeää, että eri ammattialojen pätevöitymiskoulutustarjontaa kehitetään. On tarpeen hyödyntää hyviä kokemuksia myös sote-alalla ja osoittaa toiminnalle pysyvä rahoitus.

Kuntaliitto kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että Suomessa opiskelevia ulkomaalaisia tulisi motivoida suorittamaan opintojaan suomen ja ruotsin kielellä ja heitä tulisi myös ohjata työharjoitteluun suomalaisiin työpaikkoihin. Tämä edistäisi kielitaitoa ja helpottaisi työllistymistä Suomessa valmistumisen jälkeen.

Kunnat järjestävät peruspalvelut kaikille kuntalaisille, myös työn ja opiskelun perusteella muuttaneille ja heidän perheilleen. Hyvin toimivat palvelut, turvallinen asuinympäristö sekä työllistymismahdollisuudet voivat sitouttaa työ- ja opiskeluperusteisia maahanmuuttajia jäämään pysyvästi alueelle.

Kunnat ovat yleisesti todenneet, että vieraskielisten kuntalaisten palveluihin käytettävän ajan ja henkilöresurssin tarve on noin 1,5 - 2 -kertainen kantaväestöön verrattuna. On tärkeää, että kunnilla on riittävät resurssit kaikkien maahanmuuttajien palvelujen järjestämiseen.

Valtio maksaa kunnille laskennallisia korvauksia kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta. Kunnat järjestävät kotouttamispalveluja erityisesti kuntaan muuton alkuvaiheessa kunnille maksettavilla laskennallisilla korvauksilla. Lisäksi kuntien maahanmuuttajapalveluita ja kotouttamistoimia kehitetään ja toteutetaan kunnan omalla rahoituksella sekä hankerahoituksella.

Kuntien kotouttamistoimia kohdistetaan esimerkiksi maahanmuuttajien osaamisen ja työllistymisen edistämiseen, maassaolon alkuvaiheen omakielisiin palveluihin, suomen ja ruotsin kielen koulutukseen sekä kotouttamisen osaamiskeskustoiminnan ja ohjaus- ja neuvontapalveluiden kehittämiseen. Jalkautuva toiminta nuorisotoimessa sekä kulttuuri- ja liikuntapalvelut ovat tärkeitä kotouttavia toimialoja. Kunnat myös vahvistavat oman henkilöstön osaamista kotoutujien tukena. Useat kunnat kehittävät yhteisiä kotouttamispalveluja sekä etäpalveluja.

Tällä hetkellä laskennalliset korvaukset kunnille ovat 6 845 euroa vuodessa alle 7-vuotiaasta ja 2 300 euroa vuodessa 7 vuotta täyttäneestä henkilöstä. Korvauksia maksetaan kunnille kiintiöpakolaisista neljän vuoden ajan ja muiden henkilöiden osalta kolmen vuoden ajan.

Laskennallisten korvausten taso määriteltiin vuonna 1993. Sen jälkeen laskennallisia korvauksia on korotettu vuonna 2010 kymmenellä prosentilla, ja vuonna 2011 korotettiin yli 7-vuotiaista maksettavaa korvausta kymmenellä prosentilla. Tämän jälkeen korvauksia ei ole korotettu.

Hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2022 ei ole esitetty korotuksia kunnille maksettaviin laskennallisiin korvauksiin.

Kunnilta saadun palautteen mukaan laskennallisten korvausten taso ei ole riittävä eivätkä korvaukset vastaa palvelutuotannosta aiheutuneita kustannuksia. Kuntaliitto pitää ehdottoman tärkeänä, että laskennalliset korvaukset korotetaan vastaamaan kustannuksia. On otettava huomioon myös palvelujen laadullisen ja määrällisen muutoksen vaikutus kustannusten nousuun. Laskennallisiin korvauksiin tulisi kohdistaa määrällinen korotus niin, että korvausten jälkeenjääneisyys korjaantuu.

Kuntaliitto korostaa lisäksi, että hankkeiden hyvien toimintatapojen siirtäminen jatkuviksi prosesseiksi vaatii pysyvän ja riittävän valtion rahoituksen.

Eduskunnassa on parhaillaan käsittelyssä selonteko kotoutumisen edistämisestä (VNS 6/2021 vp). Selonteossa esitetään lähtökohtia kotouttamisen järjestämisvastuisiin huomioitavaksi kotoutumislain kokonaisuudistuksessa.

Kuntaliitto korostaa, että uudessa kotoutumislaissa on määriteltävä selkeästi eri viranomaisten toimivalta ja vastuut sekä toiminnan rahoitus. On pidettävä huolta siitä, että uudessa laissa osoitetaan tehtävien hoitoon riittävät resurssit. Lainsäädännön uudistamisen tavoitteet jäävät muutoin käytännössä saavuttamatta. Myös työperusteisten maahanmuuttajien, perheenjäsenten ja opiskelijoiden palvelujen järjestäminen on otettava huomioon rahoituskysymyksenä. Kotoutumislain uudistuksen tulee nivoutua muihin vireillä oleviin uudistuksiin, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeiluihin ja TE-palvelut 2024 -uudistukseen.

Maahanmuuton kokonaiskuvan on heijastuttava tulevaan palvelurakenteeseen ja resursseihin. Kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden, kansainvälisten osaajien ja muiden työ- ja opiskeluperusteisten maahanmuuttajien palvelut tulee turvata riittävin voimavaroin. Kotoutumisen edistämiseen suunnatut varat tuovat säästöjä työllisyyden ja toimeentulon hoidossa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Anu Wikman-Immonen
erityisasiantuntija

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

KUNTALIITTO

LIITE

Minna Punakallio

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2022 ja kuntatalouden näkymät

Vaalikauden alusta lähtien valtion päätökset ovat lisänneet kuntien menoja kaikkiaan noin 1,2 mrd. eurolla vuoden 2022 tasolla. Kuntien tuloja on vastaavana aikana lisätty valtiovarainministeriön mukaan noin 1,5 mrd. eurolla. Vaalikaudella kuntataloutta on heiluttanut myös koronapandemia. Kuntatalouden koronatuet ylsivät vuonna 2020 noin 2,97 miljardiin euroon. Vuodelle 2021 kuntien koronatukia on budjetoitu 2,46 miljardia euroa, mutta terveysturvallisuuteen kohdistuvan tuen lopullinen taso on yhä linjaamatta. Kuntien valtionosuuksia leikataan vuonna 2022 aikaisemille vuosille myönnettyjen koronatukien vuoksi.

Sanna Marinin hallitus tekee kuntien peruspalvelujen valtionosuusleikkauksen 2022

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteita edistetään kuntataloudessa vuonna 2022 niin pysyvillä tehtävien laajennuksilla, tulevaisuusinvestoinneilla kuin EU-elvytyspaketin investointiohjelmilla. Valtion talousarvioehdotus vuodelle 2022 ei sisällä enää koronapandemian vaikutusten kompensointiin liittyviä kuntapäätöksiä, minkä vuoksi valtion kuntatalouteen kohdistamien tukitoimien euromäärä pienenee. Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus on vuonna 2022 kuntataloutta heikentävä.

Suuri osa Sanna Marinin hallituksen päättämistä julkisen sektorin tehtävien lisäyksistä tai laajennuksista on käynnistetty jo aikaisemmin tällä hallituskaudella, mutta päätösten kustannusvaikutukset nousevat asteittain. Vuonna 2022 kuntien kustannusten arvioidaan nousevan hallituksen päätöksistä johtuen noin 120 miljoonalla eurolla. Kuntien valtionosuuksia nostetaan kunta-valtio-suhteessa vastaavalla määrällä.

Kunnille korvataan myös lakisääteisten tehtävien arvioitu 2,5 prosentin kustannustennousu, muut laskentatekniset muutokset sekä valtion päättämistä veroperustemuutoksista kunnille aiheutuneet verotuottomenetykset.

Valtionosuutta lisäävien tekijöiden ohella valtion linjaukset sisältävät kuitenkin myös huomattavan ison valtionosuusleikkauksen, sillä lakisääteinen

peruspalveluiden kustannustenjaon tarkistus[1], +564 milj. euroa, jätetään huomioimatta. Kustannustenjaon tarkistuksen huomioimatta jättäminen tai ”neutralisointi” on siis puhdas valtionosuusleikkaus. Kuntien peruspalveluiden valtionosuutta korotetaan kuitenkin erillisellä noin 246 miljoonan euron korotuksella. Nettona edellä mainitut päätökset vähentävät kuntien valtionosuutta pysyvästi noin 320 miljoonalla eurolla. Leikkausta perustellaan kuntatalouden mittavilla koronatuilla vuonna 2020 sekä vuonna 2021.

Kuntien valtionosuutta leikataan vuodesta 2022 alkaen pysyvästi myös ns. kiky-vähennyksellä, joka pienentää kuntien peruspalveluiden valtionosuusrahoitusta 234 miljoonalla eurolla. Vähennys viedään valtionosuusprosenttiin, vaikka kunta-alan työmarkkinaratkaisussa luovuttiin pääosin kilpailukykysopimukseen liittyneestä työajan pidennyksestä.

Yhteensä Sanna Marinin kuntatalouteen vuonna 2022 kohdistama valtionleikkausleikkaus nousee siis reiluun 550 miljoonaan euroon.

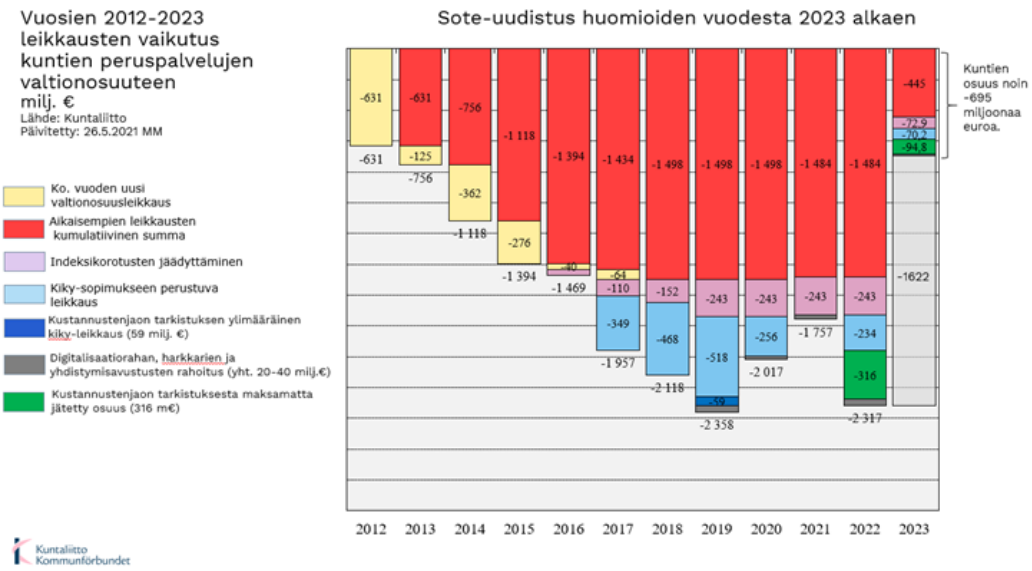

Yleiskatteellisen valtionosuuden ohella ministeriöt myöntävät vuonna 2022 kunnille ja kuntayhtymille myös erikseen haettavia valtionavustuksia. Avustusten yhteismäärä on vuonna 2022 noin 1,3 miljardin euroa, kun vuodelle 2021 avustuksia budjetoitiin peräti kolmella miljardilla eurolla. Vuoden 2021 avustussummaa kasvattaa oletus terveysturvallisuuteen liittyvien koronakorvausten määrästä. Vuonna 2022 keskeisimmät valtionavustusohjelmat liittyvät STM:n sektorilla käynnissä olevaan palvelurakenteen ja tulevaisuuden sote-keskuksen kehittämiseen sekä OKM:n harkinnanvaraisiin

[1] *Sote-lakien yhteydessä on linjattu, että kunta-valtio-suhteessa tehtävästä kustannustenjaon tarkistuksesta luovutaan kokonaan 2023-2024 talousarviokäsittelyiden yhteydessä. Päätös on erittäin poikkeuksellinen.*

valtionavuksiin. Valtionavustuksista noin 134 miljoonaa euroa rahoitetaan EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä.

Kuntien valtionavut (laskennalliset valtionosuudet, valtionavustukset ja veromenetysten korvaukset) yhteensä ovat vuoden 2022 talousarvioesityksessä 13,0 mrd. euroa, mikä on 1,1 miljardia euroa vähemmän kuin vuonna 2021. Jos koronatukien vaikutus jätetään huomioimatta vuosilta 2020 ja 2021 niin valtionapujen määrä kasvaa vuonna 2022.

Valtion toimenpiteet heikentävät kuntataloutta vuonna 2022

Sanna Marinin hallituksen linjausten tavoitteena on pitää kuntatalous neutraalina päätösperäisten toimien suhteen. Kunnille korvataan hallituksen tehtävien lisäyksistä tai laajennuksista aiheutuvat lisämenot tai tulomenetykset täysimääräisesti. Lisäksi hallitus kompensoi kunnille veroperusteiden muutoksista aiheutuneet verotuottomenetykset ja on sitoutunut valtionosuusleikkausten päättymiseen. Hallitus on ohjannut kuntatalouteen myös koronatukea kuntien toimintakyvyn turvaamiseksi koronapandemian keskellä. Hallituksen kunnille ohjaamien kompensaatioiden ja vastaavien kustannusten kunnittainen kohtaanto vaihtelee kuitenkin paljon.

Vuonna 2022 Sanna Marinin hallituksen tavoitteet kuntatalouden tukemiselle eivät toteudu, sillä päätöksiin sisältyy kuntien valtionosuuksiin kohdistettu uusi leikkaus. Yhteensä valtion toimenpiteet heikentävät kuntataloutta peräti 1,2 miljardilla eurolla, mutta valtaosa heikennyksestä aiheutuu koronatukien päättymisestä. Kun kokonaisuudesta vähennetään koronatuet ja muut kustannusten kompensointiin kohdistetut valtionavut niin hallituksen toimenpiteiden yhteisvaikutus heikentää kuntataloutta noin 550 miljoonalla eurolla vuonna 2022 verrattuna kustannustason muutosten huomioimiseen täysimääräisesti. Leikkaus on asukasta kohden noin 100 euroa.

Kuntien perusrahoitukseen kohdistettu leikkaus tarkoittaa sitä, että kunnat joutuvat rahoittamaan vuonna 2022 kokonaan niin kuntatalouteen kohdistuvat uudet ja laajenevat tehtävät kuin monet muutkin käynnistyvät kehityshankkeet. Jos kunnan tulorahoitus ei ole riittävällä tasolla niin kunnat joutuvat käynnistämään uusia sopeutusohjelmia vuoden 2022 aikana.

Kuntatalouden näkymät

Vakka kuntatalousohjelmaa varten laaditun kuntatalouden kehitysarvion lähtökohdat vuodelle 2022 ovat erittäin myönteiset (kansantalous kasvaa, koronapandemia väistyy pois) niin kuntatalouden tila heikkenee vuonna 2022 dramaattisesti.

Ennusteen mukaan kuntatalouden toimintakate heikkenee vuonna 2022 lähes kahdella miljardilla eurolla, kun toimintamenot kasvavat ja toimintatulot pienenevät. Samaan aikaan kuntien muu tulokehitys on vaimeaa, sillä kuntien tärkein tuloerä, verotulot, ei kasva kuntien korotetun yhteisövero-osuuden poistumisen myötä. Vaimeaa verotulokehitystä paikkaa jonkin verran valtionosuuksien kasvu, mutta siitäkin huolimatta kuntatalouden tilikauden tulos painuu ensi vuonna lähelle nollaa.

Kuntien investointien oletetaan pysyvän vuonna 2022 kuitenkin korkealla tasolla. Sen vuoksi kuntien toiminnan ja investointien rahavirta painuu noin 1,5 miljardia euroa miinukselle ja kuntien lainakanta kasvaa vastaavalla määrällä. Ennusteessa ei ole huomioitu kuntien omia sopeutustoimia velkaantumisen hillitsemiseksi vuonna 2022. Talouden sopeutumispaineet kohdistuvat kaikkiin kuntakokoryhmiin.

Kuntatalouden ennusteeseen sisältyy hyvin suuria epävarmuuksia muun muassa koronapandemian, kuntien saamien koronakorvausten sekä lähestyvän sote-muutoksen taloudellisten vaikutusten vuoksi niin vuonna 2022 kuin sen jälkeenkin.

SUOMEN KUNTALIITTO